

Механізми альтернативного (позасудового, досудового) врегулювання спорів та Закон України “Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)”

Автор: Берназюк Ян

Організація: Верховний Суд

Видання: Конституціоналіст · 2023

Дата публікації: 2023-07-24

Постійна адреса: <https://constitutionalist.com.ua/mekhanizmy-alternatyvnoho-pozasudovoho-dosudovoho-vrehuliuvanni-a-sporiv-ta-zakon-ukrainy-pro-poriadok-vyrishennia-kolektyvnykh-trudovykh-sporiv-konfliktiv/>

Відомості про автора

Берназюк Ян

Верховний Суд

Анотація

НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА СУДДІВ УКРАЇНИ

Круглий стіл на тему: «Проект закону «Про колективні трудові спори»: актуальні питання» 18 липня 2023 року
Механізми альтернативного (позасудового, досудового) врегулювання спорів та Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)»

Ян БЕРНАЗЮК

суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, доктор юридичних наук, професор

Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 2

1. Суспільна довіра

2. Доступ до правосуддя

3. Дотримання розумних строків

4. Медіація (примирення)

5. Дружнє врегулювання спору (ст. 39 Конвенції)

6. Принцип процесуальної економії

7. Судовий контроль

Пов'язані поняття:

1.4.1.1. Судові справи розглядаються в розумні строки за принципами рівності учасників, змагальності, гласності і відкритості судового процесу та з використанням сучасних технічних засобів, що досягається виконанням таких пріоритетних завдань:

в) запровадження медіації як позасудової процедури врегулювання конфлікту (спору) (строк виконання — 2022 рік). Річна національна програма під егідою Комісії Україна — НАТО на 2021 рік, затверджена Указом Президента України від 11 травня 2021 року № 189/2021 Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 3

3. Основні проблеми

Основними проблемами, які зумовлюють необхідність подальшого удосконалення організації функціонування судової влади та здійснення правосуддя, є, зокрема, відсутність дієвих механізмів альтернативного (позасудового) та досудового врегулювання спорів.

Стратегія розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021 – 2023 р., затверджена Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021 Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 4

4.1.5. Щодо розвитку альтернативного (позасудового) та досудового врегулювання спорів:

1. встановлення для окремих, визначених законом, категорій справ обов'язкового досудового порядку

врегулювання спорів з використанням медіації та інших практик;

2. опрацювання питання щодо запровадження інституту мирного судді;

3. запровадження у справах адміністративного судочинства досудових процедур адміністративного

оскарження з розширенням можливостей застосовування досудових та позасудових процедур врегулювання спорів;

4. оптимізація судових витрат та процедур їх адміністрування з метою заохочення використовувати

позасудові способи врегулювання спору;

5. удосконалення порядку утворення та діяльності третейських судів, у тому числі щодо підвищення вимог до

засновників третейських судів, зміцнення інституційних можливостей третейського самоврядування, розширення підвідомчості справ третейським судам, поширення гарантій конфіденційності на третейських суддів;

6. запровадження та розвиток інституту медіації;

7. удосконалення процедури врегулювання спору за участю судді.

Стратегія розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021 – 2023 р., затверджена Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021 Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 5

Правосуддя в Україні здійснюють виключно суди. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються. Юрисдикція судів поширюється на будь-який юридичний спір та будь-яке кримінальне обвинувачення. У передбачених законом випадках суди розглядають також інші справи.

Законом може бути визначений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору. Конституція України Стаття 124 Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 6

Кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб. Кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу від визначеної законом. Право на своєчасне одержання винагороди за працю захищається законом.

Конституція України Стаття 43 Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 7

Конвенція МОП № 98 про застосування принципів права на організацію і на ведення колективних переговорів (дата підписання: 01.07.1949, дата ратифікації: 14.09.1956) Конвенція МОП № 154 про сприяння колективним переговорам 1981 року (дата підписання:

19.06.81, дата ратифікації: 04.02.94, дата набрання чинності: 16.05.95) Міжнародні договори Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 8

Інструкція про порядок здійснення аналізу висунутих найманими працівниками, профспілкою вимог, виявлення та узагальнення причин виникнення колективних трудових спорів (конфліктів), затверджена Наказом Національної служби посередництва і примирення 09.06.2009 № 33 Положення про порядок реєстрації Національною службою посередництва і примирення висунутих найманими працівниками, профспілкою вимог та колективних трудових спорів (конфліктів), затверджене Наказом Національної служби посередництва і примирення 25.03.2014 № 21 Положення про порядок формування і затвердження вимог найманих працівників, профспілок, затверджене Наказом Національної служби посередництва і примирення 21.06.2019 № 43 Підзаконні акти

Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 9

139. Рада Європи розробила декілька інструментів щодо методів альтернативного вирішення

спорів (АВС) Рекомендація № (98) 1 Комітету міністрів Ради Європи «Щодо медіації в сімейних справах»; Рекомендація № (99) 19 Комітету міністрів Ради Європи «Щодо медіації в кримінальних справах»; Рекомендація № (2001) 9 Комітету міністрів Ради Європи «Щодо альтернатив судовому розгляду справ між адміністративними органами і сторонами - приватними особами»;

Рекомендація № (2002) 10 Комітету міністрів Ради Європи «Щодо медіації в цивільних справах» Висновок № 6 (2004) Консультативної ради європейських суддів (КРЕС) про справедливий суд у розумні строки та роль судді в судових процесах з урахуванням альтернативних засобів вирішення спорів Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 10

13. Громадськість повинна насамперед бути поінформована про природу судового

провадження, яке може бути ініційовано, його можливу тривалість, вартість та ризики неправильного використання правових засобів. Також слід надавати інформацію про вирішення спорів альтернативними засобами, які можуть бути запропоновані сторонам.

140. Хоча АВС не повинно розглядатися, як досконалий шлях позбавлення судів надмірного

навантаження, АВС є, безумовно, корисним і дієвим засобом, оскільки робить наголос на згоді сторін, що завжди є бажанішим, ніж судове рішення, виконання якого є завжди обов'язком. Висновок № 6 (2004) Консультативної ради європейських суддів (КРЕС) про справедливий суд у розумні строки та роль судді в судових процесах з урахуванням альтернативних засобів вирішення спорів Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 11

142. Оскільки ABC і система правосуддя мають схожі цілі, важливо, щоб правова допомога

була наявна для цілей ABC так само, як для стандартних судових процесів. Проте як ресурси правової допомоги, так і будь-які інші державні витрати на підтримку ABC повинні відноситися до спеціального бюджету з тим, щоб відповідні витрати не покладалися на операційний бюджет судів.

149. КРЕС обговорила роль судді в медіації, вважаючи насамперед, що звернення до медіації в

цивільних і адміністративних процесах може здійснюватися за ініціативою сторін, або судді може бути дозволено рекомендувати сторонам звернутися до медіатора. У таких випадках відмова іноді має вплив на розподіл витрат. Висновок № 6 (2004) Консультативної ради європейських суддів (КРЕС) про справедливий суд у розумні строки та роль судді в судових процесах з урахуванням альтернативних засобів вирішення спорів Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 12

150. Інша система має ту перевагу, що сторони, які в принципі неохочі укладати угоду, змушені

розпочати спір. На практиці цей крок може бути вирішальним для виходу з глухого кута в спірній ситуації.

151. У будь-якому випадку сторонам також має бути дозволено відмовлятися від звернення до

медіації. Така відмова не повинна порушувати право сторін на судове вирішення справи.

154. Чи повинні дії медіатора бути конфіденційними? Обговорення в КРЕС показують, що

відповідь на це питання має бути позитивною щодо цивільних та адміністративних спорів. Намагання досягти згоди означає загалом, що сторони повинні мати можливість розмовляти з медіатором на умовах конфіденційності про можливі пропозиції щодо врегулювання спору, не розголошуючи цю інформацію.

Висновок № 6 (2004) Консультативної ради європейських суддів (КРЕС) про справедливий суд у розумні строки та роль судді в судових процесах з урахуванням альтернативних засобів вирішення спорів Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 13

155. Проте було б корисно визначити, чи має бути конфіденційність абсолютною, чи вона може

бути знята за згодою сторін. Також слід запитати, чи можуть документи, які використовувалися під час процедури медіації, бути представлені в суді у випадку, коли медіація була неуспішною.

156. Оскільки процедура медіації ґрунтується на згоді, КРЕС вважає можливим знімати

конфіденційність у разі згоди сторін. З другого боку, без такої згоди суддя не може брати до уваги документи, які визначають позицію однієї сторони, або пропозиції, зроблені медіатором для врегулювання спору. Відкритим залишається питання про те, чи може суддя та якою мірою (як це дозволяється в окремих юрисдикціях) враховувати відмову від проходження медіації або від згоди на мирне врегулювання при постанові ухвал стосовно судових видатків та витрат.

Висновок № 6 (2004) Консультативної ради європейських суддів (КРЕС) про справедливий суд у розумні строки та роль судді в судових процесах з урахуванням альтернативних засобів вирішення спорів Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 14

158. Як у кримінальних, так і в цивільних та адміністративних справах КРЕС підкреслює

необхідність того, щоб системи АВС були тісно пов'язані з судовою системою, оскільки медіатори повинні мати відповідні професійні навички і кваліфікацію, а також бути неупередженими і незалежними для виконання цих обов'язків.

160. Звернення до медіаторів або установ медіації поза межами судової системи є допустимим

варіантом, якщо судова інституція може наглядати за компетентністю таких медіаторів або приватних установ, а також за умовами їхнього втручання та за вартістю відповідних послуг. КРЕС вважає, що відповідні юридичні норми або судова практика повинні надавати судді повноваження спрямовувати сторони до медіатора, призначеного судом.

Висновок № 6 (2004) Консультативної ради європейських суддів (КРЕС) про справедливий суд у розумні строки та роль судді в судових процесах з урахуванням альтернативних засобів вирішення спорів Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 15

161. КРЕС вважає, що самі судді можуть діяти як медіатори. Це дозволить громадськості

послугуватися суддівськими досвідом та експертизою. Тим не менше, важливо зберегти неупередженість суддів, зокрема передбачивши, що вони виконуватимуть це завдання в спорах, інших, ніж ті, де вони будуть приймати рішення по справі. КРЕС вважає, що подібні процедури можуть бути вжиті в тих системах, які вже передбачають обов'язок судді намагатися примирити сторони справи.

162. Судовий контроль за призначенням медіаторів є лише одним з елементів системи,

покликаній запобігти загрозам, пов'язаним з переведенням вирішення спорів у приватну площину (і можливими обмеженнями матеріальних та процесуальних прав сторін), які можуть виникнути у зв'язку з широким застосуванням АВС. КРЕС вважає, що не менш важливим є те, щоб суди контролювали процедуру медіації та її результат.

Висновок № 6 (2004) Консультативної ради європейських суддів (КРЕС) про справедливий суд у розумні строки та роль судді в судових процесах з урахуванням альтернативних засобів вирішення спорів Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 16

163. Під час обговорення КРЕС з'ясувалося, що за певних обставин сторонам може надаватися

право врегулювання спору шляхом укладання угоди, яка не підлягає затвердженню суддею. Проте таке затвердження може виявитися необхідним у певних випадках, особливо тоді, коли слід враховувати питання виконання рішення.

164. Принаймні в цьому випадку суддя повинен мати значні наглядові повноваження, зокрема

щодо дотримання рівності сторін, безсумнівності їхньої згоди на заходи, передбачені угодою, та стосовно дотримання закону й засад державної політики. Висновок № 6 (2004) Консультативної ради європейських суддів (КРЕС) про справедливий суд у розумні строки та роль судді в судових процесах з урахуванням альтернативних засобів вирішення спорів Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 17

пригадуючи Рекомендацію R(81)7 щодо заходів, що полегшують доступ до правосуддя, у Додатку до якої він закликав ужити заходів, що заохочують застосування примирення сторін і медіації; пригадуючи Рекомендацію R(86)12 щодо заходів з попередження і зменшення надмірного робочого навантаження в судах, яка закликає заохочувати у певних випадках застосування дружнього врегулювання спорів чи в позасудовому порядку в цілому, чи ж до початку судового процесу або в його ході;

Рекомендація Rec(2001)9 Комітету Міністрів Ради Європи (КМРЕ) щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами-приватними особами Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 18

уважаючи, з одного боку, що велика кількість справ та в деяких державах постійне зростання їх числа можуть послабити спроможність судів, правочинних щодо адміністративних справ, розглядати справи в межах розумного строку за змістом статті 6(1) Європейської конвенції з прав людини;

уважаючи, з другого боку, що судові процедури на практиці не завжди найпридатніші для врегулювання адміністративних спорів; вважаючи, що широке використання альтернативних засобів врегулювання адміністративних спорів дасть змогу підійти до розв'язання цих проблем і наблизить адміністративні органи до громадськості;

Рекомендація Rec(2001)9 Комітету Міністрів Ради Європи (КМРЕ) щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами-приватними особами Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 19

уважаючи, що основними перевагами альтернативних засобів врегулювання адміністративних спорів можуть бути, залежно від справи, більш прості та гнучкі процедури, що вможливають швидше й дешевше врегулювання спору, дружнє врегулювання, врегулювання спорів за участю експертів, вирішення спорів на засадах справедливості, а не тільки відповідно до суворих правових норм, і більш широкі межі розсуду;

уважаючи тому, що в певних випадках має існувати змога врегулювання адміністративних спорів іншими засобами, ніж судові; вважаючи, що адміністративні органи чи сторони-приватні особи не мають вдаватися до альтернативних засобів як до способу ухилитись від їхніх зобов'язань або верховенства права;

Рекомендація Rec(2001)9 Комітету Міністрів Ради Європи (КМРЕ) щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами-приватними особами Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 20

уважаючи, що альтернативні засоби в усіх випадках мають припускати судовий контроль, оскільки він є остаточною гарантією захисту як прав користувачів, так і адміністрації; вважаючи, що засоби, альтернативні судовому процесу, мають забезпечувати дотримання принципів рівності й неупередженості й прав сторін, рекомендує урядам держав-членів сприяти використанню альтернативних засобів для врегулювання спорів між адміністративними органами й сторонами-приватними особами, беручи до уваги у своєму законодавстві й на практиці засади належної практики, наведені в додатку до цієї Рекомендації.

Рекомендація Rec(2001)9 Комітету Міністрів Ради Європи (КМРЕ) щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами-приватними особами Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 21

Ця Рекомендація стосується таких альтернативних засобів:

1. внутрішній перегляд,

2. примирення,

3. медіація,

4. урегулювання шляхом переговорів

5. арбітраж.

Хоча Рекомендація має відношення до врегулювання спорів між адміністративними органами й сторонами-приватними особами, деякі з альтернативних засобів також можуть сприяти запобіганню спорів ще до їх виникнення, що, зокрема, має місце в разі примирення, медіації й урегулювання шляхом переговорів.

Додаток до Рекомендацій Rec(2001)9 Комітету Міністрів Ради Європи (КМРЄ) Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 22

Сфера застосування альтернативних засобів i) Використання засобів, альтернативних судовому процесу, слід дозволяти або взагалі, або в певних категоріях справ, що вважаються відповідними, зокрема тих, які стосуються окремих адміністративних актів, договорів, цивільної відповідальності, і загалом кажучи, позовів, пов'язаних із якоюсь сумою грошей.

ii) Доречність альтернативних засобів змінюється залежно від розгляданого спору. Додаток до Рекомендацій Rec(2001)9 Комітету Міністрів Ради Європи (КМРЄ) Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 23

Регулювання альтернативних засобів i) Регулювання альтернативних засобів має передбачати або їх інституціоналізацію, або їх використання залежно від конкретного випадку, виходячи з рішення сторін-учасниць. ii) Регулювання альтернативних засобів має:

a) гарантувати одержання сторонами відповідної інформації про можливе використання альтернативних засобів; b) гарантувати незалежність і неупередженість посередників, медіаторів і арбітрів; c) гарантувати належний розгляд, який, зокрема, забезпечив би дотримання прав сторін і принципу рівності;

d) гарантувати в якомога більшій мірі прозорість при використанні альтернативних засобів і певні межі розсуду; e) гарантувати виконання рішень, досягнутих з використанням альтернативних засобів. iii) Регулювання має сприяти завершенню альтернативних процедур у межах розумного строку шляхом установлення крайнього строку або іншим способом.

iv) Регулювання може передбачати, що використання певних засобів, альтернативних судовому процесу, в деяких випадках має за наслідок припинення виконання акта — автоматичне або відповідно до рішення компетентного органу.

Додаток до Рекомендацій Rec(2001)9 Комітету Міністрів Ради Європи (КМРЄ) Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 24

Зв'язок із судами i) Деякі альтернативні засоби, як-от: внутрішній перегляд, примирення, медіація й пошук урегулювання шляхом переговорів, можуть застосовуватися до судового розгляду. Застосування цих засобів можна б було зробити обов'язковою попередньою умовою судового розгляду.

ii) Деякі альтернативні засоби, як-от: примирення сторін, медіація й урегулювання шляхом переговорів, можуть застосовуватися під час судового провадження, можливо, за рекомендацією судді. iii) Використання арбітражу має у принципі виключати судовий процес.

iv) У всіх випадках застосування альтернативних засобів має допускати відповідний судовий контроль, який становить остаточну гарантію захисту прав як користувачів, так і адміністрації. v) Судовий контроль буде залежати від обраного альтернативного засобу. Залежно від категорії справи тип і обсяг цього контролю

охоплюватимуть процедуру, зокрема дотримання принципів, наведених у підпунктах a, b, c, i d пункту ii розділу I.3, та/або розгляд по суті.

vi) Назагал і з дотриманням норм закону використання альтернативних засобів має приводити до припинення перебігу або переривання строків давнини, установлених для судового процесу. Додаток до Рекомендацій Rec(2001)9 Комітету Міністрів Ради Європи (КМРЕ) Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 25

Особливості окремих альтернативних засобів

1. Внутрішній перегляд

i) У принципі внутрішній перегляд має бути можливим щодо будь-якого акта. Він може охоплювати питання доцільності та/або законності адміністративного акта. ii) Внутрішній перегляд у деяких випадках може бути обов'язковим як попередня умова судового процесу.

iii) Розгляд результатів внутрішнього перегляду мають проводити й ухвалювати за ними рішення компетентні органи. Додаток до Рекомендацій Rec(2001)9 Комітету Міністрів Ради Європи (КМРЕ) Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 26

2. Примирення й медіація

i) Примирення й медіація можуть розпочинатися з ініціативи зацікавлених сторін, судді або бути обов'язковими за законом. ii) З метою досягнення рішення посередники й медіатори мають улаштовувати зустрічі з кожною зі сторін окремо або одночасно.

iii) Посередники й медіатори можуть пропонувати адміністративному органу анулювати акт, відкликати його або вносити до нього зміни з підстав доцільності або законності. Додаток до Рекомендацій Rec(2001)9 Комітету Міністрів Ради Європи (КМРЕ) Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 27

3. Урегулювання шляхом переговорів

i) Якщо закон не передбачає іншого, адміністративні органи не можуть використовувати врегулювання шляхом переговорів, аби ігнорувати їхні зобов'язання. ii) Посадові особи, що беруть участь у процедурі, метою якої є досягнення врегулювання шляхом переговорів, мають одержати достатні повноваження за законом для того, щоб мати змогу йти на компроміс.

Додаток до Рекомендацій Rec(2001)9 Комітету Міністрів Ради Європи (КМРЕ) Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 28

4. Арбітраж

i) Сторони повинні мати змогу обирати право й процедуру арбітражу у встановлених законом межах. Залежно від норм закону й побажань сторін рішення арбітрів можуть бути засновані на принципах справедливості. ii) Арбітри повинні мати змогу перевіряти законність акта як попереднє питання для винесення рішення по суті навіть у тому випадку, коли вони не вповноважені постановляти рішення про законність акта з метою його анулювання.

Додаток до Рекомендацій Rec(2001)9 Комітету Міністрів Ради Європи (КМРЕ) Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 29

Положення Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» безпосередньо застосований у 56 постановах Верховного Суду: Касаційний адміністративний суд – 5 Касаційний господарський суд – 8 Касаційний цивільний суд – 43 Практика Верховного Суду Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 30

До Окружного адміністративного суду м.Києва з адміністративним позовом звернулось Публічне акціонерне товариство «АрселорМіттал Кривий Ріг» до Національної служби посередництва та примирення (надалі - НСПП, відповідач), третя особа Голова Первинної профспілкової організації Всеукраїнська профспілка працівників науки, виробництва та фінансів Публічного Акціонерного Товариства «АрселорМіттал Кривий Ріг» ОСОБА_2 про визнання протиправним та скасування Розпорядження від 14.06.2017 №153-р «Про реєстрацію колективного трудового спору (конфлікту) між найманими працівниками структурного підрозділу Шахтоуправління з підземного видобутку руди (на правах шахт) Гірничого департаменту Публічного акціонерного

товариства «АрселорМіттал Кривий Ріг» міста Кривого Рогу Дніпропетровської області та Публічним акціонерним товариством «АрселорМіттал Кривий Ріг» міста Кривого Рогу Дніпропетровської області», яким зареєстровані вимоги найманих працівників:

Практика Верховного Суду Постанова від 18 квітня 2018 року у справі №826/8151/17 Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 31

- підвищити заробітну плату в еквіваленті 1000 Євро за основними професіями; - збільшити відрахування коштів на медичне страхування для збільшення покриття медичних послуг та поліпшення якості медичного страхування; - розробити і впровадити норми чисельності для працівників Шахтоуправління з підземного видобутку руди (на правах шахт) гірничого департаменту публічного акціонерного товариства «АрселорМіттал Кривий Ріг» відповідно до ст.85 КЗпП та рішення Комісії з примирення по розгляду і вирішенню колективного трудового спору між найманими працівниками і роботодавцем ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» від 06.10.2014 по вимозі №5;

- додержуватись на робочих місцях в Шахтоуправління з підземного видобутку руди (на правах шахт) гірничого департаменту публічного акціонерного товариства «АрселорМіттал Кривий Ріг» умов, передбачених Державними санітарними правилами ДСП 3.3.1.038-99;

- забезпечити безперешкодно прохід представників працівників (членів виборних органів Первинної профспілкової організації Всеукраїнської профспілки працівників науки, виробництва та фінансів ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг») на територію підприємства, на робочі місця працівників підприємства - членів профспілки, до керівників підприємства, відповідно до вимог ст.248 КЗпП і ст.40 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», виключивши при цьому існуючу дискримінацію по профспілковій приналежності;

- виділяти на кожного працівника Шахтоуправління з підземного видобутку руди (на правах шахт) гірничого департаменту публічного акціонерного товариства «АрселорМіттал Кривий Ріг» кошти на оздоровлення в розмірі середньої заробітної плати працівника при наданні відпустки.

Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 32

Публічне акціонерне товариство «Арселор Міттал Кривий Ріг» (далі - ПАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг») звернулося до суду з адміністративним позовом до Національної служби посередництва і примирення про скасування розпорядження відповідача № 032-р від 17 лютого 2017 року «Про реєстрацію колективного трудового спору (конфлікту) між найманими працівниками Управління залізничного транспорту гірничого департаменту публічного акціонерного товариства «Арселор Міттал Кривий Ріг» міста Кривого Рогу Дніпропетровської області та публічним акціонерним товариством «Арселор Міттал Кривий Ріг» міста Кривого Рогу Дніпропетровської області».

Постанова від 22 липня 2020 року у справі № 826/3400/17 Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 33

3.1. Встановити тарифні ставки працівників Управління залізничного транспорту Гірничого департаменту у зв'язку із змінами в законодавстві України про встановлення розміру мінімальної заробітної плати (3 200,00 грн.) та статті 95 Кодексу законів про працю України, вимог пунктів 3.2.1 та 3.2.4 Галузевої угоди і пункту 2.4 Генеральної угоди і спільно з профспілковими організаціями підприємства затвердити їх та ввести в дію на ПАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг»;

3.2. Виконати обов'язки пункту 3.5 Галузевої угоди і негайно довести частку основної заробітної плати в Управлінні залізничного транспорту Гірничого департаменту до розміру не менше 60%; 3.3. Вирішити питання поліпшення технічного стану локомотивів і рухомого складу, а також колійного господарства в Управлінні залізничного транспорту Гірничого департаменту ПАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг», згідно з Правил технічної експлуатації залізничного транспорту промислових підприємств;

3.4. Додержуватись на робочих місцях в Управлінні залізничного транспорту Гірничого департаменту публічного акціонерного товариства «Арселор Міттал Кривий Ріг» умов, передбачених Державними санітарними правилами ДСП 3.3.1.038-99;

3.5. Усунути порушення пункту 2.3 колективного договору в частині дотримання мінімальних міжкваліфікаційних коефіцієнтів тарифних ставок робітників і керівників, фахівців, службовців на підприємстві, згідно вимог пункту 3.24 і додатку 3 діючої Галузевої угоди на 2011-2012 роки;

3.6. Згідно з пунктом 1.9 Колективного договору ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» забезпечити розгляд тринадцяти пропозицій членів трудового колективу про внесення змін до колективного договору; 3.7. Дотримуватися виконання умов графіків змінності для працівників Управління залізничного транспорту Гірничого департаменту згідно статті 58 Кодексу законів про працю України «Обмеження надурочних робіт»;

3.8. Проводити виплату додаткової заробітної плати (премії та інше) разом з основною заробітною платою (тарифною ставкою, окладом) одночасно за один місяць. Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 34

Товариство з обмеженою відповідальністю «Авіакомпанія «Азур Ейр Україна» (надалі позивач, ТОВ «Авіакомпанія «Азур Ейр Україна») звернулося до суду з адміністративним позовом до Національної служби посередництва і примирення, третя особа - Відділення Національної служби посередництва і примирення в Закарпатській області, в якому просило визнати незаконним та скасувати розпорядження НСПП від 21.06.2016 № 172-р «Про реєстрацію колективного трудового спору (конфлікту) між найманими працівниками товариства з обмеженою відповідальністю «Авіакомпанія «Азур Ейр Україна» та адміністрацією ТОВ «Авіакомпанія «Азур Ейр Україна» міста Тячів Закарпатської області».

Постанова від 30 липня 2020 року у справі № 826/11811/16 Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 35

- привести наказ Генерального директора ТОВ «Авіакомпанія «ЮТейр-Україна» № 57/од від 30.04.2015 року та наказ Генерального директора ТОВ «Авіакомпанія «ЮТейр-Україна» № 111/од від 03.07.2014 року у відповідність до вимог п. 5.3.2 Галузевої угоди на 2013-2015 роки, укладеної між Міністерством інфраструктури України, Фондом державного майна України, Федерацією роботодавців транспорту України та профспілками працівників цивільної авіації України, абзацу 5 підпункту 140.1.7 пункту 140.1 статті 140 Податкового кодексу України, підпункту 1 пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 № 73 «Про граничні норми добових витрат для відрядження членів екіпажів суден, інших транспортних засобів та суми, що спрямовуються на

їх харчування замість добових витрат», п. 5 Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 13.03.1998 р. № 59, враховуючи подання Первинної профспілкової організації ПАЛС ЦА України «Профспілка працівників ТОВ «Авіакомпанія «ЮТейр-Україна» від 28.07.2014 р. № 35 та від 27.04.2015 р. № 61;

- привести Робочу інструкцію про службові відрядження працівників ТОВ «Авіакомпанія «Азур Ейр Україна», яка затверджена наказом № 194/од від 24.12.2015 р. до вимог п. 5.3.2 Галузевої угоди на 2013-2015 роки, укладеної між Міністерством інфраструктури України, Фондом державного майна України, Федерацією роботодавців транспорту України та профспілками працівників цивільної авіації України, абзацу 5 підпункту 140.1.7 пункту 140.1 статті 140 Податкового кодексу України, підпункту 1 пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 № 73 «Про граничні норми добових витрат для відрядження членів екіпажів суден, інших транспортних засобів та суми, що спрямовуються на їх харчування замість добових витрат», п. 5 Інструкції

про службові відрядження в межах України та за кордон, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 13.03.1998 № 59, враховуючи лист із зауваженнями до даної Робочої інструкції Первинної профспілкової організації ПАЛС ЦА України «Профспілка працівників ТОВ «Авіакомпанія «ЮТейр-Україна» від 12.08.2014 р. № 36».

Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 36

У листопаді 2016 року Публічне акціонерне товариство «АрселорМіттал Кривий Ріг» (далі також - позивач, ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг») звернулося до суду з позовом до Національної служби посередництва і примирення (далі також - відповідач, НСПП), в якому просило скасувати розпорядження відповідача № 303-р від 11.11.2016 «Про реєстрацію колективного трудового спору (конфлікту) між найманими працівниками Цеху експлуатації залізничного транспорту ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» Дніпропетровської області та Публічним акціонерним товариством «АрселорМіттал Кривий Ріг» міста Кривого Рогу, Дніпропетровської області» Постанова від 04 лютого 2021 року у справі № 826/18097/16 Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 37

1. Не допускати залучення до роботи працівників інших організацій в Цех експлуатації

залізничного транспорту у порядку аутсорсингу, що є порушенням роботодавцем статті 50 Закону України «Про зайнятість населення» з метою підміни функцій працюючих та вивільнення з підприємства працівників професії вантажник.

2. Розробити і впровадити норми чисельності для працівників Цеху експлуатації залізничного

транспорту відповідно до статті 85 КЗпП України та рішення Комісії з примирення по розгляду і вирішенню колективного трудового спору між найманими працівниками і роботодавцем ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» від 06.10.2014 по вимозі № 5.

3. Розробити та ввести в дію Положення по ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» про укладення

багатосторонніх договорів або угод між профспілковими організаціями підприємства, аутсорсинговими організаціями та ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» про встановлення гарантії соціально-економічного характеру.

4. Розробити та укласти новий колективний договір ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» на 2016-

2017 роки». Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 38

1. Берназюк Ян. Ефективний захист прав особи в адміністративному судочинстві як основа довіри до правосуддя

критерії, межі та особливості досягнення <https://constitutionalist.com.ua/efektyvnyj-zakhyst-prav-osoby-v-administrativnomu-sudochynstvi-iak-osnova-doviry-do-pravosuddia-kryterii-mezhi-ta-osoblyvosti-dosiahnennia/>

2. Берназюк Ян. Судовий збір (court fees): конституційна гарантія незалежності суду чи перешкода у доступі до

правосуддя? <https://constitutionalist.com.ua/sudovyj-zbir-court-fees-konstytutsijna-harantiia-nezalezhnosti-sudu-chy-pereshkoda-u-dostupi-do-pravosuddia-2/>

3. Берназюк Ян. Конституційно-правовий статус Верховного Суду як суду права, що забезпечує сталість та єдність

судової практики

<https://constitutionalist.com.ua/zastosuvannia-sudamy-konstytutsii-ukrainy-doktryna-i-praktyka-zmist/>

4. Берназюк Ян. Європейські стандарти реалізації права особи на доступ до правосуддя в аспекті можливості

касаційного (третього) перегляду справи <https://sud.ua/ru/news/blog/190437-yevropeyski-standarti-realizatsiyiprava-osobi-na-dostup-do-pravosuddya-v-aspekti-mozhlivosti-kasatsiynogo-tretogo-pereglyadu-spravi>

5. Берназюк Ян. Поняття зловживання процесуальними правами в адміністративному судочинстві та його вплив

на довіру до судової гілки влади <https://maup.com.ua/assets/files/expert/17/2.pdf>

Список використаних джерел

1. Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» 39
2. Дякую за увагу!

Файли матеріалу

[Оригінальний файл автора](#)